РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всї листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Урядовий орґан Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ВІВТОРОК, 5-го СЕРПНЯ 1919. Ч. 92. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. TUESDAY, AUGUST 5, 1919. No. 92.

ЛЯХИ РОЗПОЧАЛИ НОВИЙ НАСТУП НА УКРАЇНУ.

Ляцькі війска маширують на Каменець Подільський.- Полтава в руках ґен. Денікіна

ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ МАЄ ПРИБУТИ НЕБАВОМ УРЯДОВА МІСІЯ ВІД УКРАЇНСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА.

Нове соціялїстичне правительство на Угорщині. -- Беля Кун уступив.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ЛЯХИ НАСТУПАЮТЬ ДАЛЬШЕ НА УКРАЇНУ.

Ляцькі війска перейшли Збруч і маширують на Каменець Подільський.

ВІДЕНЬ, 1. серпня. — Поляки доносять про дальший побідний наступ своїх війск проти Українців.

Польські війска перейшли в кількох місцях ріку Збруч (давну східну границю між росією і Галичиною). Доносять, що польська армія має на цїли здобуте Каменця Подільського, який є під теперішну пору осідком правительства Семена Петлюри.

В останних часах Українцї навязали дипльоматичні зносини з Румунією, давнійше вислали вони свої місії до Італії, Швайцарії, Німеччини і Австрії. Тут предсказують, що остаточна боротьба Українців о независимість зближаєть ся вже до кінця, але після Українців такий погляд означав би полагоджене цїлого російського питаня без згоди Українців. Українці заявляють, що вони подібно як Серби будуть вести дальше боротьбу без впину.

ВІЙСКА ҐЕН. ДЕНІКІНА ЗДОБУЛИ ПОЛТАВУ.

Здобули також велику скількість воєнних матеріялів.

ЛОНДОН, 1. серпня. — Нині одержано вістку, що армія російських добровольців під командою ґен. Денікіна здобула важне місто Полтаву, столицю ґубернії тоі-ж назви.

Зі здобутєм міста попала ся в руки війск ґен. Денікіна велика скількість поживи і воєнних матеріялів.

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЄҐАЦІЯ ПРИБУЛА В СПРАВАХ ЕКОНОМІЧНИХ.

Небавом має прибути до Злучених Держав урядова делеґація.

НЮ ЙОРК, 31. липня. — Віктор Козакевич, спеціяльний посол українського правительства до Злучених Держав, який перебуває в готелю „Коммодор", заперечив нині вістку, яка появила ся в деяких американських часописях, неначеби він був членом українського савєтського правительства і мав розвинути діяльність в інтересі большевиків на Україні.

Козакевич заявив, що він є спеціяльним послом українського противбольшевицького правительства, ґен. Петлюри. Перед виїздом до Злучених Держав він служив в характері секретаря торговлї і праці в кабінеті ґен. Петлюри.

Посол Козакевич є цивільним інжиніром і його місія має на цїли виєднати від американського правительства як найприхильнійшу економічну поміч для армії ґен. Петлюри в боротьбі проти большевиків.

„Я не лише, що не стою в жадних зносинах з українським савєтом, але противно, я є довірним і діяльним членом кабінету ґен. Петлюри. Я помагав йому в його боротьбі проти большевицького провідника Раковського", заявив Козакевич.

На запит про вчерашний звіт Луіса Маршала, в якім було сказане, що на Україні вбито підчас погромів в місяци червни 120.000 Жидів, посол Козакевич дав виминаючу відповідь.

„Я вже так давно виїхав з України, що я нічого не знаю про обставини, які панують тепер в моїм краю", відповів Козакевич. „Я виїхав з України ще перед пятьма місяцями і перебував в Копенгаґен через цїлий час перед виїздом до Злучених Держав.

„Чи ви чули що про погроми на Україні?" запитав кореспондент.

„Так, я чув, але в тих вістях нема ще нічого певного".

Козакевич заявив, що він вправді стояв в постійних зносинах зі своїм правительством, але лише в справах бізнесових, які дотичили його місії до Злучених Держав. Він сказав, що в недалекій будучности буде вислана з України до Злучених Держав урядова місія, яка дасть точні поясненя щодо звітів про масові погроми на Україні.

ВІДПОВІДЬ СТЕПАНКОВА НА ОБЖАЛОВАНЄ ЛЯХІВ.

Заявляє, що Україна стремить до навязаня торговельних зносин зі Злученими Державами.

ВІДЕНЬ, 1. серпня. — У відповідь на обжалованє Поляків, які представляють, що Українцї сприяють відданю торговлї в Росії Німцям, директор „Кооперативного Земельного Банку", який обслугує 14 мілїонів українських хліборобів, заявив:

„Бажанем України є вести інтереси передівсїм зі Злученими Державами. Правда, що під теперішну пору французька політика жене нас в обійми Німців, але ми є сьвідомі сього, що вони хотіли би нас визискати, а також сього, що вони не мають жерел.

„Недавно тому Німцї зробили нам були предложене на дуже велику позичку і на неограничену доставу ріжного краму, але ми відкинули їх предложенє, будучи того переконаня, що се знищило би наші вигляди в Злучених Державах. Чужинці не уявляють сябі, що 65% вивозу збіжа і цукру з давної Росії походило з України та що ми маємо велику скількість шкір, прядива конопляного і льняного, фосфатів, живого срібла і зелізної руди. Ми хотіли би закупити одіж і машини та маємо 12 мілїардів „царських рублів", щоби за се заплатити".

ONE MILLION UKRAINIAN IMMIGRANTS IN THE UNITED STATES FROM EAST GALICIA ARE SADLY DISAPPOINTED AND FIERCELY EMBITTERED BY THE DECISION OF THE PEACE CONFERENCE TO GIVE THEIR NATIVE LAND, EAST GALICIA, TO POLAND, THE HEREDITARY ENEMY OF THE UKRAINIAN PEOPLE. THIS ACTION OF THE PEACE CONFERENCE IS INCONSISTENT WITH ALL THE PRINCIPLES OF INTERNATIONAL JUSTICE. EAST GALICIA IS UKRAINIAN BEYOND EVEN THE SEMBLANCE OF A DOUBT; FOR THE POLES, CONSISTING ALMOST ENTIRELY OF THE ARISTOCRACY AND AUSTRO-POLISH BUREAUCRACY, COMPRISE NOT MORE THAN 16 PER CENT. OF THE POPULATION.

THE WHOLE WORLD MAY REST ASSURED THAT THE UKRAINIANS WILL NEVER WEAKEN IN THEIR DETERMINED STRUGGLE AGAINST THE IMPOSITION UPON THEM OF THE HATED POLISH YOKE.

ЛЯХИ УВЯЗНИЛИ У ЛЬВОВІ БОГАТО УКРАЇНЦІВ.

Мали найти в помешканях Українців потайні склади оружа.

ВАРШАВА, 26. червня. — Дня 24. червня польські власти перевели ревізії у многих Українців і богато осіб арештували. В богато українських домах найдено склади військових мундурів, оружа і амуніції.

Причиною ревізії був факт, що серед Українців у Львові находить ся велике число шпигунів і аґентів українського правительства.

Тогосамого дня арештовано в Кракові українського комісаря зі Стрия, Голубовича, який засудив був 130 Поляків на смерть.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛЇТАК ПЕРЕЛЕТЇВ З КАМЕНЦЯ ПОДІЛЬСЬКОГО ДО ВІДНЯ.

Анґлійський офіцир сконфіскував лїтак і забрав гроші та документи.

ВІДЕНЬ, 30. липня. — Тут прибув нині перший лїтак, який перелетїв через Карпати з головної української кватири в Каменци Подільськім, Україна. Лїтак віз 12 подорожних і відбув 600-милеву дорогу без перестанку в протягу сїм годин.

Один анґлійський офіцир сконфіскував лїтак, забираючи також гроші і документи. Він повідомив українське правительство, що він се робить в імени всїх аліянтів з огляду на те, що українське правительство не є доси ними признане.

Українці вислали протест до Парижа, в якім заявили, що се є одинокий спосіб комунікації від часу занятя східної Галичини Поляками.

Велика кольонія українських патріотів, які схоронили ся до Відня, утікаючи зі своєї вітчини перед Поляками, є сильно обурена на те, кажучи, що Українці роблять все можливе, щоби позискати приязнь аліянтів і вести боротьбу проти большевиків.

ТРИДНЕВНА РІЗНЯ ЖИДІВ В ОДЕСЇ.

Погроми були уладжені війсками ґен. Григоріева.

ЛОНДОН, 2. серпня. — З півурядових польських жерел доносять, що війска ґен. Григоріева, команданта українських противбольшевицьких війск, які заняли Одесу, уладили масакру в жидівській дільници міста.

Війска окружили жидівську дільницю і розпочали масакру, перед котрою ніхто не міг схоронити ся. Як вістка доносить, цїла дільниця находила ся через три днї і ночи в руках російських жовнірів.

Жиди на Україні і Бесарабії проголосили 14-дневну жалобу.

Ґен. Григоріев заняв Одесу з початком липня по завзятій боротьбі з большевиками. Телеграми з того часу доносили, що він був готовий получити свої війска з армією аліянтів, коли би ся розпочала наступ проти большевиків здовж Днїстра.

Заступник анґлійського секретаря загр. справ, Сесил Б. Гармсворт, заявив був дня 8. липня на засїданю палати послів, що ґен. Григоріев є дуже ворожо успособлений проти Жидів та що підчас його воєнних операцій проти большевиків згинуло богато Жидів.

Останні вісти доносили, що армія ґен. Григоріева получила ся з війсками ґен. Петлюри.

ҐЕН. МАХНО СТРІЛЯВ ДО ҐЕН. ГРИГОРІЄВА.

Вістка не подає, чи ґен. Григоріев зістав убитий на смерть.

ЛОНДОН, 3. серпня. — Большевицька бездротна телеґрама з Москви доносить про постріляне ґен. Григоріева, команданта російський війск, які в перших днях липня заняли Одесу і недавно тому уладили погроми в жидівській дільниці міста. Телеґрама звучить:

„До гетьмана Григоріева, команданта війск, які перед місяцем заняли Одесу, стріляв з револьвера його суперник ґен. Махно, командант українських повстанців, підчас розмови в селї Сектово, в Херсонщині".

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Чайковський домагаєть ся, щоби аліянти полишили свої війска в Росії.

ПАРИЖ, 2. серпня. — Президент тимчасового правительства північної Росії, Николай Чайковський, виїхав нині до Лондону, щоби намовити анґлійське правительство, аби воно не забирало своїх війск з Архангельска і мурманського побережа.

Чайковський буде домагати ся також, щоби війска аліянтів перевели наступ і обсадили Петроґрад. Він зверне також увагу політичних кругів аліянтських на велику небезпеку, яка грозить аліянтам з приводу потайних заходів Німеччини, Росії і Японії утворити проти них союз.

Війска аліянтів відзискали місто Онеґу.

ЛОНДОН, 3. серпня. — Бездротна большевицька телеґрама доносить, що противбольшевицькі війска відзискали на північнім фронті місто Онеґу.

Урядовий звіт звучить:

„Після довшого бомбардованя Онеґи неприятельські війска висїли з кораблїв і заняли місто. Північна часть міста спалена".

Адм. Колчак переносить свою столицю до Іркутска.

ЛОНДОН, 1. серпня. — Бездротні урядові телеґрами з Москви доносять про нові успіхи большевицьких війск в околиці Онеґи. До сього чимало причинили ся бунти серед війск аліянтів.

Телеґрама з 31. липня, вислана анґлійським головним командантом аліянтських війск в північній Росії, доносить, що російські війска на архнґельськім фронті збунтували ся.

Московська телеґрама доносить також про заворушеня на Сибіри. Після одержаних вістий серед війск Колчака прийшло до бунту. Збунтовані російські війска знищили сильний відділ війска японського. Вкінци згадує телеґрама, що сильна большевицька армія зближаєть ся до Томска.

Одержані зі Сибіри вісти доносять, що адм. Колчак робить приготованя перенести осідок свого правительства з Омска до Іркутска з причини небезпеки, яка грозить зі сторони большевиків.

Ленін має намір на якийсь час уступити.

СТОКГОЛЬМ, 1. серпня. — „Свенска Даґеблядʼ" одержала вістку від осіб, які стоять в тісних зносинах з російським савєтським правительством, що Николай Ленін має намір зробити радикальну зміну в політиці і опісля уступити.

Ленін уступить однак лише під услівем, що Лев Троцький, большевицький міністер війни, позістане надальше головним командантом червоної армії.

На недавнім засїданю савєтського кабінету комісарів дискутовано над справою відданя власти в руки инших соціялїстичних партій, але Ленін заявив, що найліпшим способом здавленя реакції, на чолї котрої стоїть адм. Колчак, буде, коли большевицьке правительство віддасть власть на якийсь час иншим партіям, щоби в сей спосіб доказати, що жадна инша партія не буде всилї перевести реорґанізацію Росії.

Ленін говорив, що в сей спосіб скріпить ся сила большевиків і уможливить їм взяти знова власть у свої руки. З поглядом Леніна годили ся комісар загр. справ Чічерін, комісар справедливости Стучка і комісар внутрішних справ, Покровський.

Большевики застановили боротьбу проти Естонців.

ЛОНДОН, 1. серпня. — Телеґрама з Копенгаґен доносить, що воєнні операції большевиків проти Естонців зістали здержані.

Ґубернатор Петроґраду, Зіновієв, заявив на останнім засїданю савєта, що Росія має намір небавом покінчити війну з Естонцями. Він заявив, що російські пограничні міста Ямбурґ, Ґдов і Псков находять ся знова в руках большевицьких війск.

НА УГОРЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

НОВЕ СОЦІЯЛЇСТИЧНЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО НА УГОРЩИНІ.

Беля Кун, провідник угорських комуністів, уступив.

ВІДЕНЬ, 2. серпня. — В четвер пополудни савєтське правительство Белї Куна уступило з причини пораженя, яке понесла червона угорська армія в боротьбі з Румунами, і з причини відмовного становища аліянтів, які заявили ся проти веденя всяких переговорів зі савєтським правительством Белї Куна.

Беля Кун, одержавши вістку про невдачу червоної армії, зложив на останнім засїданю свого правительства отсю заяву:

„Дуже добре, коли ви сього домагаєте ся, я мушу уступити. Я боров ся, як міг найліпше".

На разї утворено чисто соціялїстичне правительство під проводом Пайдля.

Нове правительство видало маніфест, в якім заявило, що його головною задачею буде берегти міжнародного ладу і розпочати мирові переговори з аліянтами.

Головна мирова рада приказала Румунам здержати наступ.

ПАРИЖ, 3. серпня. — Головна рада мирової конференції вислала вчера до румунського правительства телеґраму, щоби румунська армія задержала ся над Тисою і залишила наступ на Будапешт.

Румунія, Чехо-Словаччина і держави балканські домагають ся безпроволочного цілковитого розоруженя Мадярів. Мирова конференція є згідна з тим, щоби видати такі зарядженя, які унеможливили би всяку мілїтарну акцію зі сторони Угорщини.

Беля Кун інтернований у Відни.

КОПЕНГАҐЕН, 3. серпня. — Голова бувшого угорського савєтського правительства, Беля Кун, прибув нині до Відня, де буде інтернований, як се доносять нинішні телеграми з Відня.

В ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Польща потвердила мировий договір з Німеччиною.

ПАРИЖ, 1. серпня. — Польський сойм потвердив на вчерашнім засїданю мировий договір з Німеччиною, а також договір в справі забезпеченя національних меньшостий, 245 голосами проти 41.

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Установчі збори приймили конституцію.

БЕРЛІН, 31. липня. — Німецькі установчі збори у Ваймарі потвердили нині нову конституцію Німеччини, установляючи републиканську форму для німецької держави.

Проти принятя конституції голосували три партії. Радикальні независимі соціялїсти противили ся, вважаючи її надто консервативною. Обі консервативні партії, державна народна партія і німецька народна партія, вважають конституцію надто радикальною. За принятєм конституції голосували всї соціялїсти більшости, католики і демократи.

У ФРАНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 4, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Премієр Клемансо має намір уступити.

ЛОНДОН, 3. серпня. — Французький премієр Жорж Клемансо в короткім часї уступить і його місце займе Арістід Бріян, як се доносить нинішна телеґрама з Парижа до „Нешенел Нюс".

"SVOBODA" (LIBERTY)

The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

НОВИЙ НАПАД ПОЛЬЩІ НА УКРАЇНУ.

Недавно були телеґрами, які доносили, що нібито Петлюра запросив Поляків, аби разом з ним ішли проти большевиків. Такі вісти звичайно пускають Поляки для польської пропаґанди. Вони гадають, що як сьвіт піддурять, що ідуть разом з Петлюрою проти большевиків, то всякий їх наїзд на українські землї сьвіт прийме спокійно, яко щось згори заповіджене для певної означеної цїли.

Телеґрама, яка прийшла з Відня дня 1. с. м., розкриває суть польської пропаґанди.

Мирова конференція поручила Полякам задержати наїзд над рікою Збручем, значить, що мирова конференція не казала наїзникам уступитись з галицької України, але наказала їм не переходити границї галицької України (яку творить ріка Збруч) та не іти на територію української народної републики.

Однак польська шляхта тим не може вдоволитись. Вона „посідала" землї не лише в галицькій Україні, на Холмщині і на Полїсю, але також і на Подїлю, на Волині та в Київщині. Всюди, де була революція і де нарід відібрав свої землї від польських галапасів, вони хотїли би при помочи свого послушного війска доконати контр-революції і знова загарбати землї. Тепер вибрали собі дорогу на Поділє, Волинь і Київщину ратувати панські землї.

Крім того Падеревскі, Пілсудскі і инші польські політичні злочинцї вибирають ся на Україну по жниво. Вони хотїли би тепер загарбати нове збіже на Україні, а безперечно хотїли би також реквірувати худобу, а все на те, аби було чим живити армію польських наїзників.

Телеґрама доносить, що польське військо Падеревского перейшло вже ріку Збруч і напало на Поділє та іде на Каменець Подільський (місто Каменець Подільський лежить около 20 кільометрів на схід від ріки Збруча, а яких 40 кільометрів на схід від міста Борщева; лежить над рікою Смотричем і має до 50.000 населеня), який є тепер тимчасовим осїдком правительства української народної републики під проводом президента директорії, Семена Петлюри, і правительства Західної України, під проводом президента д-ра Евгена Петрушевича.

Сей новий напад Польщі на територію української народної републики поможе хвилево також і московським большевикам, котрих Українцї виганяють з України. Можливо, що Поляки доконують того нападу у змові і після спільного пляну з московськими большевиками, з котрими увійшли в порозуміне.

Однак се божевілє довго не може тривати.

Проти нападу московського большевицтва і польських опришків воює цілий український нарід. Тепер він ще не зеднаний, добре не зорґанізований і не зоружений. Але се, що два вороги злучились проти українського народу може вже в короткім часї причинить ся до зединеня і зорґанізованя всїх українських сил для спільної боротьби проти спільного ворога. Найбільше лихо, що доси українські війска не мали доволї оружя, амуниції й одіня і через те армія дуже недомагала. Однак як дало ся тепер зарадити лиху через доставу потрібних річий на одесу, то українська армія мала би улекшену задачу і могла би скорше справитись з ворогами.

Український нарід мав повне право домагатись від мирової конференції справедливости, значить усуненя польського наїзду з галицької України і здержаня дальших польських наїздів на другі українські землї. Однак мирова конференція показалась неспосібною віддати українському народови справедливість.

Тепер алїянти мають нагоду бодай вчасти направити лихо. Як вони не можуть здержати польського нападу, то бодай повинні доставити українській народній републицї оружя, амуниції та одіня, аби могла заосмотрити свою армію і боронити свій край перед польсько-большевицькими наїздами.

Се в теперішну хвилю одинокий спосіб дійсної і серіозної помочі Україні, яка має право її домагатись, бо вона півтретя року боролась за алїянтів.

Коли вона сеї помочі не дістане, то наслідок буде такий, що війна і анархія у східній Европі буде продовжатись в безконечність, однак вона українського народу не зломить; він остаточно мусить побідити, але остаточно також навчить ся, що справедливість здобув тільки своєю силою та своїми жертвами і посьвятою, а без нічиєї помочі, навіть без найменьшої помочі тих, котрим Україна дала в часї війни велику поміч.

ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОПАҐАНДИ ТРЕБА ГРОШИЙ.

Хто з тих, що будуть читати сї рядки, скаже, що загальне політичне становище нашої справи є корисне?

Коли ви скажете „так", то будете нерозумним оптимістом, який, не розслїдивши ґрунтовно справи, вірить, що вона стоїть добре. Поправдї, коло нас дуже лихо. Лихо зі всїх сторін. Погано тут, погано і там, де нас нема. Але памятаймо, що те лихо можна дуже скоро направити. А поправити його можемо лише ми. І не лише можемо, але мусимо направити!

Коли будемо сидїти з заложеними руками — справа пропаде! Коли будемо спускати ся, щоби „тамтой зробив за нас" — справа пропаде! Коли не схочемо взяти ся до роботи через се, що її в якійсь части виповняє немила нам особа — то й тодї справа пропаде!

Ні! До спільної роботи треба спільних сил! Кождий Українець, кожда Українка мусять дбати про се, щоби наш нарід не віддано в неволю. Неволя не знає партій. В неволї терпить в однаковій мірі і соціялїст і націоналїст і клерикал і радикал. Чейже переконувати ся про се вже не треба нам більше, бо ціле дотеперішне житє є рядом гірких доказів.

А нинїшна пора є може найбільшим доказом того, що в неволї всї стогнуть в однаковій мірі. Ляхи нинї заборонили в Галичинї говорити по українськи. Чи думаєте, що та заборона відносить ся лише до селян, а до попів і адвокатів уже ні?

Чи думаєте, що лише українських селян і робітників стріляють нині Ляхи? А що стало ся з сьвящениками: Нижанковським, Пеленським, Пелехом і Демчуком? Їх розстріляли, без суду погибли їх, як і многих селян, робітників, учителів, адвокатів і инших!

А чи думаєте, що розстріляли Ляхи лише націоналїстів, а соціялїстів і радикалів оставили? Не пощадили нікого. Не дивили ся на партії, а розстріляли кождого, хто лише попав їм під руки!

Арештували і женщин і мущин та в однаковій мірі знущали ся над обома полами, а над женщинами навіть ще вірше. Катували і катують старців і дітий, батьків і материй, братів і сестер!

Бачимо отже наглядно, що в неволї чекає всїх спільна недоля! А з того виходить, що в обороні своїй ми мусимо стати всї разом, без ріжниці пола, партій і професій!

Зрозуміймо отже сю критичну ситуацію і залишім вже раз всякі роздори. Зеднані ми побідимо ворогів, розеднаних нас побють!

Союзовцї, Січовики, Комітетовцї і Федераційники — всьо то має стати нинї під один національний прапор до боротьби за красшу долю свого народу! Всї мусимо працювати в обороні своєї вітчини, бо її доля всїм нам лежить на серці.

В нас тепер мусить бути добрим кождий, хто працює в користь нашої загальної справи. Нашим ворогом є тепер лише той, хто сидить з заложеними руками, або хто шкодить корисній роботї котроїнебудь народної орґанізації!

Ставаймо всї до працї!

Український Народний Комітет спроміг ся до нинї зібрати більшу суму гроший на пропаґанду в обороні нашої справи. Але те все є нічим супроти всїх тих обовязків, які У. Н. Комітет приняв на себе.

75.000 долярів є абсолютно мало. На таку пропаґанду, яку від якогось часу почав У. Н. Комітет, є замало навіть 500.000 долярів. На пропаґандистичні цїли Литовцї зложили понад 400.000 долярів, а Поляки зложили на сю цїль кілька мілїонів долярів. Ми не можемо остати ся позаду. Поляки бють нас грубими тисячами, а ми мусимо відбивати ся коли не більшою, то бодай такоюсамою силою!

На широку пропаґанду треба великих гроший. Ті гроші мусить зложити нарід, ми всї Українцї, бо ся пропаґанда йде в нашу користь.

ПІД РОЗВАГУ ВСЕЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ.

(Допись з Пітсбурга).

По всїй Україні бють дзвони трівоги!

Жорстокий ворог запалив хату одну, другу; горять села, міста; горить цїлий край!

Перестрашених, обдертих сиріт саджають на палї, виколюють очи і лишають за собою труп на трупі, уголь та сірий попіл.

І от, коли настав уже час всїм народам сего лукавого сьвіта рішати про свою долю, підняли ся руки вгору і здобувають. Тільки одна кровожадна Ляшина не вдоволила ся своїм, а простягла окровавлену лапу і посягла по чуже майно, по чужу кров. Се дїєть ся на наших очах, в пору 20-го столїтя. Сего розбою на своїм братнім народї доконує наш „брат", скажений Лях, Падеревскі і Галер. Падеревскі післав тепер свої розбійничі ватаги на невинний український нарід, на чужий край, і розказав різати, палити, нищити все до пня, щоб затерти весь слїд за українською стопою, і малосьвідому масу бідного, перестрашеного населеня взяти в неволю, **віддати на панщину шляхті,** яка чорною лавою в слїд за бандитами налазить на наш край і засїдає на нашім ґрунтї.

Ціле Підляше, Полїсє, Холмщина, Волинь, **ціла Галичина** залита польськими бандитами. Нарід, поховавшись по дебрах, пухне, конає з голоду, а Ляшня зі зьвірячою зажертостию загарбує всьо, що представляє для нас дорогу вартість, і вивозить в глибину злодійської комори — Польщі.

А ми просили! Ми блаґали, молили чотирох богів в Парижи!... Простягали руки по милосердє над сиротами, випрошували ся з неволї.

Ми і протестували! Висилали сотки каблеґрам та телеґрам, а ті циніки тандитної слави висьміяли нас і **продали! Та за-що?!** От як виглядає нової марки парижська Свобода!

І нам сказали, що ми продані!

Не помогли мольби, просьби і протести. Не помогли нам сильні сьвіта сего в Парижи, бо там нами торгували. Не помогла нам наша українська делеґація, бо знею там не числились. Не поміг нам вкінци і президент Вілсон, анї його 14 точок. Не поможе нам і Лїґа Народів! Бо нас продали! Засудили на смерть, і Ляхи сповняють роботу ката.

Нам сказали, що ми не є нарід!... А коли воно вже так, то чогож нам ждати? куди нам звертатись? кого просити?

Та геть з поклонами! Нема вже просьби!

Мужі живої козацької крови! Готуйтесь до великого дїла!!!

Не просьбою, а дїлом здобудемо те, що нам належить ся, чого цїлий сьвіт собі бажає — **те, що обіцяв нам президент Вілсон!**

Ми є нарід так великий, як Англїя, Франція, Італїя, — **більший** нїж Польща!

Ми є 40-мілїоновий нарід!

Чому нас чвертуєте? Чому закнеблювали нам уста і продали в ляцьку неволю?!

Французька дипльоматіє! Памятай, що як французький нарід скинув ярмо Людвика XVI., так **скинемо і ми ярмо Польщі!**

І так, як колись боролась Америка і здобула свободу для свого народу, так і ми мусимо пійти її слїдами і здобути свободу рідному краєви! Коли Америка підчас сеї сьвітової війни не для своєї справи, а для забезпеченя прав і свободи всїх народів сьвіта післала своїх, а навіть і наших найкрасших синів туди за море, боронити свободу Франції та Бельґії, — то й нам боронити рідну землю, заступати грудьми стареньку матір, чейже також буде вільно.

Ми сподїваємо ся, що американське правительство позволить нам орґанізуватись, бо за такісамі права і Америка боролась. Ми не хочемо війни, ми не хочемо поневоленя других народів, але **рідної хати не дамо Ляхам, хоч би Ляхи переводили плєбісцит і що тижня.** Алїянти добре знають, що в східній Галичинї переводити плєбісцит, то є нонсенс, то є попросту після польського способу **злодійство!**

Нехай Ляхи уступлять з цїлої східної Галичини, нехай вернуть тих, котрих закували і пігнали десь під Краків чи під Варшаву, нехай почислять тих, котрих вимордували. Нехай випустить 10.000 Німеччина, около 50.000 Франція, поверх 100.000 Італїя нашого українського невільника жовніра; нехай спитають і нас тут на еміґрації, в Злучених Державах, Канадї і Бразилії, а тодї нехай шлють комісію, та **не польську,** а справедливого, **невтрального** народу і тодї нехай переводять плєбісцит! **Тодї буде право, буде справедливість!**

Але коли вороги зторгували нашу кров, то ми повинні, **і мусимо, стати й повчити Ляха, як по чуже добро сягати!**

Але хто тут має стати?

Одних польсько-австрійські катюги вивішали в Талєргофі, д р у г и х царсько-російський кнут пігнав на Сибір, відки вже й під рідну стріху костий не принесли, а ще инших за пановання найяснїйших царів в пиньких багнах, в альбанських, альпейських та арґонських горах розтріскали алїянтські ґранати. Гинули наші братя масою! Збитою лавою йшли на смерть за царів-катів і не вертались більше. Гинули мілїонами, бо так закон цїсарський казав. Казав гинути, роздирати тіло в шматки, тільки на те, щоб „ясні пани" панували та пухли від пиятики і ґульнї. І не остав ся в твоїй рідній хатї ніхто. Обрабували твою комору, а бідні, дрібні сироти та старушки поховались по ямах та дебрах.

І от, коли залунав сьвітовий зойк народу і полетїли голови царів, здавало ся, що бодай тим сиротам на галицькій Україні, виголодженим і попухлим від голоду, вільно буде тепер вилїзти з нори, відчинити двері порожної хати, перекопувати змішану з кровю землю, перевертати гроби та сїяти зерно, щоб спасти від голодової смерти тих, котрі ще діждались бодай калїками зажити того добра, яке полишили їм царі. Деякі ще живі пухнуть та гниють в німецькій, французькій та італїйській неволї. Найкрасший наш академічний цьвіт погиб під Львовом. І хто-ж боронити-ме наш рідний край? Наші останки мирова конференція засудила на смерть!

Та нї! Ми не загинем!!

„Вирвеш менї очи і душу вирвеш, а не возьмеш любови і віри, бо матерне у мене серце і любов України!"

Тут не наша земля, не наша вітчина. Не нам тут жити! Ми подякуємо сїй державі за її щедру гостинність і пійдемо. Пійдемо там, де наша земля, де наших братів кров чорніє до сонця. Там наша вітчина! Там ми жити і вмирати маємо.

Але як ми пійдемо?

Чи ти, мій друже, думаєш, що там тебе до тої могили твого брата, батька, неньки; до тої купи румовища, що остала ся з рідної хати, — допустять?... Чи думаєш, що може позволять тобі взяти в жменю дрібку тої рідної, кровавої землиці та бодай поцїлувати її? О нї, друже мій! Заки допустять тебе там, то перше мусиш виречи ся себе самого, свого власного імени — мусиш стати Ляхом! А тодї позволять тобі впасти трупом на тій твоїй сьвятій земли, щоб і по тобі чорний польський крук закракав останну пісню: „З димем пожарув — зґінела українська крев".

Та не згине! Не згине, бо нас є 40 мілїонів. То така сила народу, якої ні Франція, ні Італїя ні розбишацька Польща не проковтне—не зїсть, а задавить ся!

Ми маємо вертати. Ми маємо вмерти! **Та красша смерть нїж ляцька неволя!** Коли маємо зістати ся в неволї, то пощо-ж нам здало ся житє? Нам його і так не треба.

Ми згинемо, і для нас згинути смертию природною тут на чужій земли, без заслуги, без жертви для своєї вітчини — є ганьбою!

Настав бо в е л и к и й час! Жертвуймо майно, жертвуймо житє, даваймо кров! Але не гиньмо смертию соромною. Не гиньмо так, щоб оставили по собі кайдани для свого поколїня. Наші предки не мали збруї, не мали сили оперти ся ворогам Ляхам та Азіятам; вони лягли в могилу і нас вивели в сьвіт, віддали ворогам на поталу. Нас катували около 600 лїт, тортурували, в куснї дерли, палили, нищили — і бачиш, український великий народе! Ти не згинув! Чи бачите зьвірі, кати, Ляхи? Український нарід жиє! Не задавили ви його!

І настав вже горячий, страшний, до бою завзятий час! Двигни, український народе, свої мозольні рамена і задави ту гадюку, котра впила ся своїми зубами в твоє роздерте серце!

Тому ми, яко власники української землї, горожани своєї вітчини, дїти України, **мусимо сповнити свій синівський, сьвятий обовязок!**

Гей, хлопці, чи спите? Ану, давай заспіваємо та в дорогу рушимо!

Нуте, жваві хлопаки,
Леґіники чорні,
Утнїм собі гопака,
Хлопята моторні!
Через море, грязь, дубину,
Соколами, молодцї!
Ой, заплачеш, вражий сину...
Як побачиш топірцї!

От такої, а не чорт-зна якої, співали колись козаки:

Ой заграй, заграй, синесенькє море,
Та під тими байдаками,
Що пливуть козаки, тільки мріють шапки,
Та на сей бік за нами!

Та не плач, Мати Україно! Ти маєш вірних синів тут на еміґрації.

Тому, американська Україно, готуйсь!

Нехай не буде ріжниці, хто дає початок: Пітсбурґ, Ню Йорк, Шікаґо чи Філядельфія. Збираймо ся з усїх усюдів, станьмо в ряд і сповнїм свій сьвятий, народний обовязок!

Ми не сьміємо сего зволїкати, бо в проволоці лежить небезпека!

На сїм місци я підношу такий клич:

Збираймо ся всї, по всїх закутинах, де тільки жиє наш нарід. **Робім віча! Скличмо загальний, всенародний український зїзд!** Сей зїзд нехай буде у Вашінґтонї. Там вистосуємо до американського правительства протестаційний меморіял і попросимо о позволенє зорґанізувати нашу армію.

Робім усї і робім сейчас!

А тепер слово до Вас, пітсбурські Українцї! Пишучи сю відозву, я певний, що Ви будете першими в народній роботї. Чому я такий певний, то ось зараз і скажу. Ми, в Пітсбурщині, розбиті на партії і здавало ся, що ніхто не всилї довести нас до згоди, злучити. А от показало ся, що злука є можлива. Кров братів зза моря кличе до нас і ми забули про все, простили собі взаїмно всякі урази. Ми дали найкрасший доказ солїдарности в день 20. липня с. р. Ніхто не міг припускати, що таке величезне число до манїфестаційного походу стане. Нас було поверх 15.000. Такого здвигу народу Пітсбурґ ще не бачив. Ми дали доказ, що готові спільно, з одною думкою, з одним кличем стати проти ворога і положити в жертву не тільки труд, майно, але навіть кров і житє. Так слава Вам, борцї!

А тепер ще одно дїло, велике дїло, яке довершить нашу побіду без чужої ласки, здобуде славу, збудує волю України, волю нашим дїтям.

Нам не забуде сего великого дня наша вітчина. Прийдемо в її пороги як вірні сини, бо ми сповнили свій обовязок. Памятаймо, що підчас манїфестації на вічу в Лайсіюм гали ми двигнули цїлий ліс рук, присягли пімсту ворогам.

Робім віча в Пітсбурщині. Домагаймо ся загального зїзду.

Станемо в ряди і гукнемо пісню, аж земля застогне:

За вами, борцї, сьвіжий полк уже йде,
На смерть і погибель готовий.
Прощайте-ж, братці, ви чесно пройшли
Велику дорогу любови.

І. Х.

ДО БОЮ, УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!

Дня 27. липня с. р. в гали при ул. 7-мій і Карсон, С. С. Пітсбурґ, Па., явили ся в великім числї представники місцевих братств і товариств. Збори отворив о. Е. Сидоряк, а відтак покликано на предсїдателя п. Г. Шабатуру, а п. І. Хому на секретаря.

На тій нарадї була бесїда про хід теперішних подій в нашім рідним краю і про політичні та особисті порахунки між українськими орґанізаціями в Америці.

Про страшні події і про прилученє східної Галичини до Польщі вивязала ся горяча дискусія. Забирали голос: п. В. Коваль, о. Е. Сидоряк, п. І. Хома, п. Г. Шабатура та много инших, котрі у всесторонний спосіб старали ся представити конечну потребу активної помочи рідному краєви.

Всї присутні висказували горяче бажанє про конечність утвореня українського леґіону. Всякі внесеня в тій справі стрічались із зрозумілими закидами. Вкінци принято одноголосно гадку п. В. Коваля, щоб утворити комітет, котрий мав би занятись устроєнем віча, на якім предложилось би гадку про орґанізованє леґіону.

Вибраний комітет має дати поклик до всего українського загалу в Америці про скликанє віч в справі оборони східної Галичини й о р ґ а н і з о в а н я збройної сили. Збори домагають ся єдности всїх українських орґанізацій і політичних партій для спільної праці в помочи вітчині.

Збори домагають ся скликаня всеукраїнського народного зїзду до Вашінґтону і там правительству Злучених Держав предложити п р о т е с т проти прилученя Галичини до Польщі, та виєднати дозвіл на утворенє українського леґіону.

Приступлено до вибору комітету, до котрого зістали вибрані пп.: Г. Шабатура, І. Хома, С. Король, І. Ганяк, М. Качмар, Л. Вантух, Н. Подола, В. Крушельницький і о. Е. Сидоряк. Комітет уконституваесь і вибрав зпоміж себе п. Г. Шабатуру предсїдателем, о. Е. Сидоряка заступником предсїдателя, п. В. Крушельницького касієром, а. п. Хому секретарем.

На внесенє п. В. Сорочака присутні зложили датки в сумі $45.75 на покритє коштів устроєня віча.

Відпоручники з вдоволенем розійшлись, а комітет остав ся на спільну нараду і вистосував отсю відозву:

Відозва до всього українського загалу в Америці.

З огляду на конечність зі всеї сили ратованя рідного краю, Галичини, взиваємо весь тут за морем поселений український загал до спільної праці в обороні своєї вітчини.

В імени запротореного в ляцьку неволю рідного краю взиваємо кожду місцевість, де тільки проживає український нарід, устроювати віча і домагати ся злуки всїх партій до спільної й активної праці в обороні рідного краю.

З уваги, що роздор і незгода між Федерацією Українців і У. Н. Комітетом в Ню Йорку спиняють всякі змаганя у визвольній боротьбі, то повинен **і мусить в сю пору наступити сьому конець!**

Щоби довести до загальної згоди серед української еміґрації тут в Америці, подаємо вистосувані резолюції, які повинні бути приняті на кождім вічу, а відтак відослані до:

Ukrainian Federation, 19 E. 7th St., New York, N. Y.

і до

Ukrainian Nat'l Committee, Room 1008, 70 — 5th Ave., New York, N. Y.

Резолюції:

1. Ми, Українці міста (тут треба подати місцевість і число відділу дотичної орґанізації), рішучо домагаємо ся занеханя всякої особистої і політичної ворожнечі між Федерацією а У. Н. Комітетом, і взиваємо обі сї орґанізації стати згідно з народом у визвольній боротьбі рідного краю з ляцької неволї.

2. Домагаємо ся скликаня всеукраїнського народного зїзду до Вашінґтону, щоби в столици Злучених Держав заявити правительству наш протест проти прилученя східної Галичини до Польщі.

3. Домагаємо ся, щоби Ваша орґанізація делеґувала своїх представників і щоби вибрати раз на завше **одно політичне тіло** для веденя народу у визвольній боротьбі.

При висиланю сих резолюцій для запротоколованя і їх результату конечним є **сейчас повідомити наш комітет** на адресу секретаря:

John Choma, 705 Mint Way, S. S. Pittsburgh, Pa.

Віче в Пітсбурґ, Па., відбудеть ся в недїлю, 10. серпня с. р., в гали при ул. 7-мій і Карсон, на Савт Сайд.

ЗА КОМІТЕТ:

Г. Шабатура, предс.; **І. Хома,** секр.; **В. Крущельницький,** кас.; **Л. Вантух, М. Качмар і Н. Подола,** члени.

ВИГОЛОДЖЕНІ ДІТИ.

(З Дитячого Бюра Департаменту Праці).

Три до шість мілїонів американських дітий не доїдає, не має досить їсти. Часто говорить ся, що се дїти „хоровиті" або „делїкатні" або „лїниві". Але в брошурі „Що таке недоживлене", виданій отсе Департаментом Праці, Місс Лідія Робертс називає їх просто голодними, або, уживаючи технїчної назви, недоживленими. Богато тих дітий буквально не має що їсти і голодує; богато не дістає такої їди, якої їм для здоровля треба; вреші богато в наслідок фізичних недомагань не може як слід відживити ся своєю їдою".

Після обчисленя др. Джозефіни Бейкер звиш пята частина шкільних дітий в Ню Йорку не віджилена як слід. Для цілих Злучених Держав процент ще більший; др. Томас Вуд числить яких 15 до 25 процент. Так як в те обчислене не входять дїти нижче шкільного віку, від двох до семи лїт, то можна приняти, що в цілих Зл. Державах є яких три до шість мілїонів виголоджених дітий.

Богато є голодних тому, що їх батьків не стати на те, аби дітям достарчити досить відповідної поживи. Тисячі американських родин жиють на таких заробітках, які не дозволяють на потрібний для здоровля харч. Але бідність не є єдина причина недоживленя. Богато матерій не знає, яких харчів купити і яку їду зготовити для своїх родин, аби була поживна і здорова. Вреші богато із них не має стільки контролї над дітьми, щоби спонукати їх коли треба до їди, до сну і спочинку.

Місс Робертс пропагує окремі клініки і кляси для дітий і матерій, де вони могли навчити ся гігієни і правил їди та здоровля. Друга справа є шкільний „ланч", аби дітям давали в школі бодай обідати; такий правильний обід зменьшив би значно кепські наслідки домашного недоїданя. Врешті лїкарський нагляд і контроля дітий в шкільнім віцї далиб можливість пізнати фізичні недомаганя малих дітий, з окрема невідженних, і вплинули би на громадську думку, щоб звернула увагу на те загальне лихо і йому зарадила.

ДОПИСИ.

BERWICK, PA.

Враженє з представленя.

Ой Боже! Як мило читати в наших часописях про народнє і політичне житє наших Українців в Америці. Аж солодко глянути в такі дописи. Аж любо згадати імя особи, що вийшла знаменито в якійсь штуці.

Відомість така то духова пожива, що нас скріпляє і додає охоти до поступу вперед. Тому і я, не могучи довше гамувати симпатичного враженя, маю тут на гадці сказати дещо про представленє „Американський шляхтич", яке відбуло ся в нас 22. червня б. р., заходом співацького тов. „Боян". З яким щастем у грудях я вийшов з театру, сего я не всилі, так як серце хотілоб, описати. Та щоби хоть в части дати належне признанє заслуженим аматорам, я згадаю уміліть бодай тих, при описі котрих задоволене і легкий усьміх бігає по моїм лици.

Отже Петро Шестак ролю Розваги віддав напричуд знаменито. Ролю Євки грала Анна Мотичак понад всяку похвалу красно, бо її невимушені рухи і вдатна мова голубили души слухачів. Катерина Соболь в роли Анни також вийшла надсподівано добре. А що найважнійше, то гріхом було би поминути панну Анну Рибак в роли Марусі. Ой Боже! Такого хрустального характеру я в своїй памяти не затру ніколи. І щоби диктованю серця і справедливости задосить учинити, то сказати мушу, що в часі її появи на сцені я бачив себе на верху щастя; я стояв неначе перед воротами отвореного раю. Бо се дівчина красних кваліфікацій. Вона була тим сонцем, що потрафить чоловіка загріти, і тою красою, що може оживити. Вона своєю вдачею проявила ціле богатство свого талану і те ніжне дівоче чувство, котре вміла так по майстерськи вляти в свою ролю. На підставі своїх помічень твердяу, що ліпше і в паризькім театрі фаховий актор ролі не віддасть. Вона вдатностию пійшла високо в публичній опінії та засоромила кількох недбальців... І як при її відході зі сцени я чув ся сиротою, так на її появу я забував на всі пригоди житеві, бо вдоволеня з її присутности на сцені не мож було нічим заповнити. А що вже найгіднійше похвали, то була славна, питома її станови і літам а з добрим акцентом витолошена декламація, за котру дай Боже, щоби аматорка ціле житє віддихала щастем і спокоєм, бо вона розколисала неодно вбоже серце. Вона так переняла ся мовою, що відчувала всі прикрости, які заведена в любови дівчина зносить. Так ясно і живо змалювати найдорозші хвилини молодого житя не всякий потрафить. І хоть я вже не молодик, бо доживаю 44 літо житя, то на її звуки в мене сльози ринули із самого серця, із самої душі. Я побіг гадкою на рідну старовину, там, де мені кувала зазуля. Я видів ту, з котрою заприязнив ся, котра ділила мою долю і недолю, котра мене напувала нектаром любови в дружному житю. Отже та декламація так на мене поділала, що я спитав сам себе: „Ах серце моє! Чого ще більше хочеш?"

Дальшим взірцевим аматором був місцевий дякоучитель, п. С. Данильчук, в роли Джорджа, котрого вже сама поява на сцені викликала у гостий веселий настрій. Представляючи тип вишколеного в Америці ошукання-пройдисьвіта, віддаючи свої продукції старанно і рухливо, а в кождій павзі розуміючи властивість настрою, він приневолював публику до гучних оплесків і невгамованого сьміху. Особливо забавним показав ся тоді, коли вимані чені від ґаздині гроші ховав до кишені та сьміяв ся в гадці із своєї шиковности, а з бабської глупоти. На сцені поводив ся без примусу. Замітне у него зміняванє голосу, кладенє натиску, та зазначуванє важности предмету в своїх діяльогах. Яко не знаючий права чужої власности, а вдоволений зі свого попису і шиковности, що вміє темним бабам очи замилити, він дав вірний образ того, що потрафить легковірних довіре зєднати, а тимсамим чужим коштом жити.

Дальші поменьші ролі випали також похвально, почім прийшла часть вокальна. Сцену заповнила шкільна дітвора зі своїм учителем, С. Данильчуком, на чолі. Хвиля спокою і голоси дітий-жайворонків і парубків піднесли ся у рідній пісни, а думки-гадки, журні і веселі побігли на Україну, під матірну стріху рідну.

Честь тобі, цьвіте український, наша молодіжи! Честь і Вам, пане Данильчук, що своїм трудом образуєте нашу надію, поколінє молоде! Та будьмо всі такими і на далі. Покажім, що є в нас та сила, яка творить національну родину. Будьмо жерцями високого мистецтва, утворюймо на сцені незабутні образи. Одіваймо ся в тип творців культури. Збираймо великі дари до народної скарбниці, бо ми тоді знайдемо лік на свої рани. А тоді серце наше затьохкає живійше, розбудить ся і заговорить.

Та не закінчу бесіди без теми острого характеру. Іменно є у нас люди злого сьвідоцтва, котрим справи народно-просьвітні є чужі. Є моральні вичерпки, в яких крім ідей жолудкових другі ідеї місця не мають. Тих запоморочених Юрків не занимають народні стремліня. Так як би боялись новости і поступу, як би не раді вийти із вапняної шкаралупи, з неволі темноти. Вони не хотять тримати своєї сили у просьвіті, ані не хотять розуміти нових часів, їх поглядів тай потреб. Для них лише те, з чим вони зжили ся, є добре. Тай не диво! Сей гріх переслідував поколїня усіх предків. Він чорною стяжкою іде по кровавих картах нашої історії. Він пятнує всі наші аспірації та немилосерно руйнує наш сьвітогляд, а на горизонті будучности построює чорну пропасть зневіри, заскорузлости, песимізму і темноти. І тому то я, мріючий поглубити, яко вихід з мертвої точки, в рідним народі знанє, прошу тебе український народе: Бери ся до науки! Прийми моє слово як добрий жемчуг, як лік рішучо непомильний. Наука то наш сьвіта, а темнота то народний біль. Наукою випереджують ся всі нації, а приватний чоловік зискає цею честь, поважанє і становище. І тому для науки в нас не повинно бракувати нічого: ні часу, ні серця, ні душі, ні средства. Бо просьвіта то наше відродженє, то наша слава і будучність, то доповненє змагань, могучість і вільне житє.

Братя милі! Лінгво плинуть наші часи. Хвиля стає днем, день роком, а рік віком. Стиснули ся наші груди, бо рвем ся до вітчини. Житє нам обридло, воно для нас нічим, бо не видять очи того, за чим тужить серце. Але ми не журім ся, бо щастє наше ще не втекло. Ми за той час учім ся і вірмо в свій ратунок, бо час близкий прояснить наші клопоти. Нині наша народна творчість уже досить угрунтована. Вона ніколи не згодить ся на диктатуру чужих продукцій та на правлінє злодійського ладу. Вона зруйнує старий сьвітогляд, а заведе нові елементи, відповідні вимогам нашої ролі, демократичного ладу. Бодрім ся! Прийде час, що справедливість і сила українського народу залагодить свою справу: злучить Дністрові і Дніпрові береги, позаводить свої правні суди, возьме в свої руки лад і порядок, а тоді мило буде глянути на рідні сторони та володіти на своїй земли. Завершить ся діло, за яке бороли ся наші козаки, сповнить ся те, на що наш опльований нарід ждав цілі віки. На мапі Европи стане могуча українська держава, котрою нарід її буде порядкувати для свого добра і свободи.

То вже не буде мрія ані сон! То буде доконаний факт на очах сьвіта в користь могучого українського великана-народу, цілі століття кланяючого ся гірким обставинам, який з овечою покорою жебрав розвязки своїх проблемів в імя принципів свободи. Ділом станутъ ся ті ідеали, за котрі кровю перемокла рідна земля, а за котрі у невольним гнеті були карані наші діди.

Однак тепер ми не дармуймо! Коли нема у нас змоги на щось більше, то бодай учім ся, щобисьмо гідно й уміло погратулювали галицьким борцям, тим трудовикам нашої любої вітчини. Тому, брате, читай! Учи ся і увидь, хто тобі брат, а хто ворог, та пізнай, хто ти є, ким і за що закутий в кайдани!

Николай Михайлишин.

УКРАЇНСЬКИЙ ПАТРІОТ.

Граф Михайло Тишкевич.

Граф Михайло Тишкевич уродив ся 7. квітня 1857 р. в Андрушівці, київської губернії. Походить зі старинної литовської сімї. Перше вихованє дістав від Александра Висілевського, котрий і вщепив в молодого графа любов до поневолених Польщею народів — Литви і України. По році побуту в Петроградї і Фінляндії осів граф на Україні, де розвинув свою філянтропійну діяльність між українським селянством. Яко щирий демократ продає в 1888 р. всі свої родинні добра і за узискані гроші основує фундацію при „Просьвіті" у Львові („Михайлова премія"). З приводу Шевченкового ювилею жертвує 20.000 рублів на Наукове Товариство ім. Тараса Шевченка в Києві. Взагалї не щадить коштів ні труду для поправленя долі селянських дітий та допомагає їм в образованю. Бере участь в житю політичнім, в 1906 р. кандидує до державної думи, але з причини польської аґітації не одержує потрібної скількости голосів. В 1909 р. опускає Росію, а від початку війни постійно жиє в Швайцарії, де посьвячує весь вільний час на боротьбу за українство; його високопатріотичні статі появляли ся в „Journal de Geneve", „Gazette de Lausanne", „L'Atheneum" в Лондоні, „Annales des Nationalites, L'Ukraine", „Pro Lithuania", і т. д., і т. д.

Назначений Директорією на надзвичайного посла при Ватикані, виїхав на місце свого урядованя в половині мая с. р.

Український Інститут ім. Петра Могили в Саскатуні (Канада) іменував графа Михайла Тишкевича почесним членом за його заслуги для українського народу. Повідомлений про се п. Тишкевич повідомив Інститут, що принимає сю почесть, слїдуючим листом:

Рим, 2. мая 1919 р.

До Впов. Дирекції Українського Інституту ім. П. Могили в Канаді.

Високоповажані Панове!

Позвольте мені Вам від цілої душі подякувати за велику честь, яку Ви були ласкаві мені оказати, вибираючи мене на почесного члена Вашого Інституту, який являєть ся так поважним осередком культури серед нашої молодіжи на чужині.

Я сердечно зворушений Вашим листом, що приніс мені з так далека добре слово. Се найкрасша для мене нагорода.

Важаю Вам, Високоповажані Панове, найкрасшого успіху у Вашій праці і прошу рахувати на мене — для Вас і з Вами.

Остаю ся з високою пошаною — відданий Вам щиро.

Михайло Тишкевич.

Онуфрій Ковальський.

ГЕРОЙСТВО.

(„Січові Вісти").

В однім великім місті вибух застрашаючих розмірів огонь. Між иншим почала горіти одна велика мешкальна будівля, де находилось чимало старших осіб та дітий. Дім почав уже валитись. Лише в однім кутку на даху полумінь ще не занялась. Там зібрались всі, котрі не вспіли перше вибігти з горіючого дому або зійти по пожарних сходах (fire escapes). Один огневий сторож, завинений цілком в мокру плахту, якось видістав ся зі шнуром на гору. Не тратячи розваги він поспускав безпечно всіх; серед огню остала ся лиш одна дитина. Сей сторож був би мав ще час вратувати себе, коли би був скочив сейчас на плахту, яку розвинено для нього в долї. Та він, хоч бачив, що стіна вже туй-туй валить ся, полумінь обгортає його, шапка злетіла, волосє почало горіти — таки сягнув ще по останне дитя. Люди, що дивились на те, з переляку задержали в собі дух. Він вхопив дитину і кинув її на розставлену плахту, а в сю мить стіна повалила ся і він, як горіючий смолоскип, повалив ся в румовище і згинув.

Бачимо тут саможертву, найбільшу посьвяту. Сей сторож не вагав ся перед лицем очевидної смерти сповнити свій обовязок, вратувати ближнього з небезпеки. Сей свій обовязок він сповнив до точки, без огляду на небезпеку смерти. Такий акт цивілізований сьвіт називає геройством.

Геройство отже є відвага, мужество аж до саможертви. Се відвага в найвисшій степені. Є час, коли чоловік не годен ані на хвильку вагатись, сумніватись — але мусить без проволоки взятись до діла, щоби вратувати ситуацію, ближнього або самого себе.

Є люди, що заслоняють ся фальшивим геройством, що свою силу й енергію обертають на понижене, переслїдуванє безборонних, слабосильних. Се самохвальці, брехуни. Є й такі, що тільки для людського ока роблять посьвяту тоді, як на них хтось звертає увагу; а як находять ся самі, то не вратують чоловіка в небезпеці, не прийдуть з помочию в потребі. Є й такі, що чужі діла присьвячують собі; таким належить ся найбільша погорда.

Геройство полягає в тім, щоб оборонити слабосильних, нещасливих, переслїдуваних чи зі сторони одиниць чи від народного ворога. Геройство включає отже всі чесноти правдивого горожанина-патріота, всі обовязки, випливаючі з суспільного становища.

І в виповнюваню щоденних обовязків ретельно криеть ся також дійсне геройство. Коли без нарікань, без невдоволеня, з посьвятою виконуємо свої повинности одні супроти других — се також геройство. А вже хиба найбільше геройство є в родичів, котрі самі терплять, нераз від уст собі відіймають, щоб тільки дитину виживити, вигодувати, вивчити. Кождий чоловік має кождого дня нагоду до геройства, чим може виробити собі честь та пошану у людий, а особливо заробити собі на вінець більшої хвали в будучім житю.

Пригляньмо ся в дечім лікарям, сьвященикам, сестрам милосердя, — як вони з небезпекою утрати власного житя ідуть в поміч хорим на небезпечні недуги; як на потопаючім кораблї один ратує другого, дає своє місце на човні; як з горіючого дому огневий сторож вириває жертву пожежі. І так без кінця.

Але з другої знова сторони геройство не полягає на тім, аби без потреби наражати ся на окалїченє, на утрату житя; правдивий герой знає, коли його геройський вчинок принесе користь; робить тоді тільки, коли сього вимагає конечна потреба. Герой є скромним, добродушним, чутливим чоловіком. Герой кождого зрозуміє; кождому, хто його просить, дасть поміч після змоги, а й не просячому допоможе вийти з нещастя. Один учений сказав: — „Правдивий герой щоденного житя бере участь не лише на поли битви або в місци грізної небезпеки, але і в будові кождого мосту, високої будівлї; взагалі стає в щоденній звичайній прислузі для сьвіта".

Кождий нарід має своїх героїв-борців за волю, свободу, справедливість, горожанські ідеали. І ми їх маємо. І в нас були люди, що на поли народнім, релїгійнім, родиннім визначились самопосьвятою, зносили переслїдуваня, пониженя, але були духом сильні і тверді. Стояли кріпко за свої ідеали, аж доки свого не діпняли або за ідеали не померли. І так буває, що справедливий муж натерпить ся часто дуже гірко, випє до дна чарку злобної отруї, яку йому подають вороги. Дійсний герой є найбільшим добродієм людства, бо людство поступає наперед тільки під проводом ідейних одиниць, що ведуть його серед ріжних трудностий. Такими були в початках мученики за Христову віру, що міліонами мерли з рук поган і недовірків. І тепер таких мучеників є велика сила. Вони вмирають або за віру, або за нарід, або за якусь наукову теорію, ідею, досліди, — або остаточно терплять невинно підозріванє, людську злобу й кривду.

Героїзм — се не людська річ, а божа прикмета. Її мають люди справедливі, милосерні, услужні, терпеливі, витривалі. Люди злобні, шалені, горді, зарозумілі — нікоhelp не окрашать свого імени сею прикметою, хочби в своїм житю вони і чимнебудь відзначили ся. Геройство — се річ надприродна. Правдивим героєм є тільки той, що з висших мотивів, з висших намірів кермуєсь і ділає. Героєм є той, хто посьвячує ся для піднесення чоловічої душі у всіх її прикметах; хто посьвячує ся своїм ідеям; хто виказує любов і милосердє терплячому людству та причиняєть ся до його поступу. Герой — се примір сталого, характерного, ідейного, віруючого і щирого чоловіка, що потрафить заховати свою честь та справованєм і поступками не понижаєть ся, не затрачує своєї чоловічої гідности.

ПОКЛИК ДО УКРАЇНЦІВ СЕЛА ПІДГОРОДИЩЕ, ПОВІТ БІБРКА, ГАЛИЧИНА.

Тимчасовий Комітет для підмоги рідного села Підгородища просить всіх походячих зі згаданого села прибути на перший мітинґ, котрий відбудеть ся в неділю, 10. серпня б. р., о годині 2-гій пополудни, в домі Ілька Царика, 224 Е. 3-та улиця.

Вп. Товариші і Товаришки! Пригадуючись теперішним обставинам в рідним краю з нагоди 5-літної війни, котра не поминула і нашого рідного села, ми змушені поступити слідами наших сусідних сіл і прийти з помочию свойому селу, котра в теперішні часі буде дуже потрібна. На тім мітинґу виберете ся сталий уряд до збираня жертв. Хто з дальших місцевостий не буде міг прибути на згаданий день, нехай свою жертву вишле на руки Ілька Царика.

ЗА ТИМЧАСОВИЙ КОМІТЕТ:

Ілько Царик, Микола Бойко, Гринько Жовнір.

В кождій українській хаті повинна находитись часопись „Свобода".

Віра Лебедова.

БОЯГУЗ.

Другий ось лиш день, як опала повінь Дністорва, що недавно цілу околицю перемінила в непроглядне озеро. Тай ще ріка не втихомиряєть ся, розгукані жовті филї бють сердито о береги, накипають брудною піною, розсипають ся перлистими бризками по камінистій ріни.

Сонце палить, та легкі хмаринки на сході віщують насуваючу ся бурю. На пасовиску, що розклало ся здовж ріки, дрімає ліниво товар над замуленою травою. Громада хлопців, пастухів, присіла під лозами, шукаючи захисту від соняшних лучів.

— Скучно так сидіти — каже Андрій — ходім бавити ся.

— А чого би? — питають другі.

— Давай, колесом піїдемо — радить Стефан — і три пари ніг замахали наче вітрак травами поміж худобу.

— А ти, Марку, такого не втнеш? — гукають на товариша, що лежить неподвижно на ріни, засунувши широкий капелюх на очи.

— Не хочу, легко вбити собі терне — відказує байдужно.

— А диві́ть який делїкатний! — засьміяли ся Андрій і Петро.

— Звісно, мамин син! — докоряє найгірший пустун, Стефан. А ми, хлопці, на коні! хто кого пережене! — крикнув, хопивши ся за гриву сірої коняки, що якраз піднимала ся з землї.

— Вйо...о! сива! — вигукують малі лицарі і мчать на випередки, розганяючи полохливі вівці та барани. Облетіли кругом пасовиско раз і другий.

— Не мучили би ви скотини — промовив Марко, позираючи на їх шалену їзду.

— Не твою мучимо! — відрізує Стефан, а скинувши одіж, кличе: Тепер, хлопці, у воду. Перепливім на другий беріг, адіть! сама филя несе.

Хлопці здержують ся на хвильку. Страшно пускати ся в отсе гучне море; може пірвати на дно. Та бач! Стефан вже в половині ріки, ще й пригукує: За мною, братя! За отаманом, козаки!

Петро і Андрій хапають ся кінського хребта і собі скачуть у воду. Сердито бє филя боками, міцно держать ся хлопці гриви. Аж дишуть коні, прорізуючи розбурхані вали; лячно декому, та мовчить — удає зуха. Ось вони і на другім боці. Не так страшно воно, як думали!

Відпочивають на сонци, стріпують з себе набрискані каплї.

— А той боягуз ні ворухнеть ся там! — кличе Стефан, показуючи на Марка, що дальше спокійно лежить під корчем. Пішлїм йому дарунок! Ану, хто досягне його відси!

Град дрібних камінців перелїтав понад Дністер і посипав ся просто на простягненого хлопця.

— Цур вам! — скрикнув з болю Марко і відсунув ся осторонь в траву

— Марку! Марочку! — несеть ся протяжно з другого боку. — Хлопець, а боягуз! Сором! Мамин син! Сховав ся за мамин фартушок! До баби на печ! — чути пискливі голоси товаришів.

— Вертаймо! — закомендерував Стефан — і знов заплюскали жовті филї, заревіло довкола трох їздців. Стефан пускаєть ся гриви і скаче у воду. Гу! як зимно!

— Ти що робиш? — кличуть другі.

— Купаю ся — відказує Стефан, а спохвативши хвіст коня, починає всїлякі штуки. Хлопці і собі злазять в ріку і вже побіч коний допливають до берега...

— Спробуймо ще раз такого гуляня! — заохочує Стефан товаришів.

— Не все вдаєть ся штука — каже Марко, підводячи ся з землї. — Гляньте, які стали конї! Ще заслабне худобина.

— Мовчи, боягузе! — заверещав Стефан — такому героєви, як я, нічого не страшно! А ти сховай ся за корч і стій, коли боїш ся дивити у филюючу воду. — І знов, як стій, бухнув у струю, прямкуючи до противного берега. За ним почвалали два другі, щоб і їх не названо боягузами. Сим разом плили, вчіпивши ся за кінські хвости.

— Спробуймо плисти нурком попід спід — каже Стефан — і щезає у зеркалї води.

— Гей! уступай! — почув ся голос зі сплавів, що десь взяли ся на скруті ріки. Петро і Андрій мерщій вихопили ся на коні і завернули. Стефан підніс голову зпід води і витяг руку, щоб ухопити ся сильнїйше. та вже запізно. Мов стріла надлетів гнаний филею сплав просто на хлопця; керманич не в силї його задержати. Зіпняв ся ударений в бік кінь, а скажений з болю, відкинув далеко малого їздця. Глибокий вир закрутив ся над Стефаном.

— Втонув! — закричали з берега Петро й Андрій і взяли ся бігти в село.

Та бач! Марко вже не за корчем. Він митю мечеть ся у воду і правцює до місця, де щез товариш. Його жиласті рамена справно розрізують бурливі вали, що намагають ся його подолїти. На часинку щез під водою та ось знов виринув — в руках у него Стефанко. Хвилька, а будуть оба на березї. Но ось два нові сплави один побіч другого садять просто на них. „Боже! дай сили!" шепоче Марко, тягнучи за собою товариша, який всею вагою повис йому в руках. А сплав туй-туй злетить на него! Втікати нема як! Він послїдними силами кидає Стефана на трами, а сам, приголомшений страшенним ударом в бік, поринає в жовту струю...

Його уратували керманичі. Що відтак діяло ся з ним, не тямить. Коли наконець очуняв ся, найшов ся на постелї в хатї. Вже смеркало. Знадвору доходив шум вітру, що висвистував свою пісоньку по вузкім комині, о вікна били грубі каплї осіннього дощу. Довкола було темно, лиш на припічку жеврїло погасаюче угле і підмальовувало червоною краскою почорнілі ікони на стінах. З домашних крім старої бабусї, що постогнувала на печи, не було нікого.

— Як довго лежу я тут? — роздумував Марко, здвигаючи ся на руках. Пекучий біль в правім рамени нагадав йому цілу подію над рікою.

— Боягуз! — усьміхнув ся до себе. Та вмить знов обезсилена голова опала взад, повіки мов оловяні стали замикати ся, рука повисла з постелї.

Сінні двері тихо відчинили ся і на порозї вказала ся стать хлопчини. У вечірних сумраках годі було його добре розглядїти. Хлопець підсунув ся нишком до постелї, глянув в блїде лице Марка, відтак імив його руку і поніс з почестию до губ.

— Ти герой! ти! ти! — шепотів пристрасно — ось тобі за мене!

Під дотиком теплих губ Марко прокинув ся, простягнув руку, щоб задержати малого гостя, та не встиг. Попри печ майнула лише в сяєві жару ясна головка і щезла в сутінках. Рука Марка доторкнула ся чогось зимного на постелї. Він підніс предмет до сьвітла і розпізнав прегарний ножик з двома вістрями і сверликом. Такий ножик мав один лише хлопець в селї — збиточник Стефко.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

КАНТОН, О. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 115, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеть ся дня 24. серпня б. р., о годинї 2-гій пополудни. Є дуже важні справи до полагодженя. Член, котрий не явить ся на тім мітінгу, заплатить $1.00 кари, а урядник $2.00. — М. Іваницький, секр.

ІСТ ШІКАҐО, ІНД. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 68 буде відтепер мати свої мітінґи в другу неділю по першім в гали під ч. 4408 Е. Тод Аве. — П. Яжик, предс.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. „Сокіл", від. 336, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуть ся 10. серпня, в другу неділю по першім, в гали церковній, зараз по Службі Божій. Просить ся членів, аби явили ся, бо тепер переживаємо важні хвилї, тож треба нам як найчастїйше сходити ся. — Г. Дума, секр.

ВЕСТ ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Подаеть ся до відома членам товариства „Згода", від. 62, що місячний мітінґ відбудеть ся в суботу, 9. серпня, в гали МекНікол, 62 ул., Вест Філядельфія. Початок о годині 5-тій пополудни. Просить ся всїх членів, аби зійшли ся ще перед четвертою годиною коло дому т. Старости, бо підемо відтам до парку при 64 ул., де буде наше товариство фотографувати ся. Ся фотографія буде поміщена в календари У. Н. Союза на рік 1920, а крім того кождий член дістане одну фотографію осібно. Просимо всїх прибути, то будемо мати красну памятку. Фотографія відбереть ся з прапорами, а члени в параді. Котрі члени не мають відзнак, нехай прийдуть до секретаря і куплять собі відзнаку за $1.00. — П. Кокодинський, предс.; І. Белюх, кас.; В. Волчанський, секр.

ТОЛЕСТОН, ІНД. Тов. „Любов", від. 100, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеть ся в неділю, 10. серпня, о годинї 2-гій пополудни, в Українськім Клюбі під числом 1600 Делевар ул., в Ґери. А як випаде на десятого манїфестація в Шікаго, то мітінґ відбудеть ся пізнїйше, а натомісць просить ся всїх взяти участь в манїфестації. — І. Щерба, секр.

МІКІЗРАКС, ПА. Бр. св. Володимира, від. 91, подає до відома, що на мітінгу вибрано касіера, Семена Костецького, і секретаря Стефана Олїйника. Тепер просить ся всїх членів, аби ходили на кождий свій мітінґ і щоби всї вкладки платили на мітінгу, бо поза мітінгом вкладок не відбираєть ся. — В. Хаць, предс.; С. І. Костецький, кас.; С. Олїйник, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 47, повідомляє всїх своїх членів, що мітінґ відбудеть ся дня 17. серпня б. р. в гали парафіяльній, зараз по Службі Божій. Ті члени, котрі виїхали з міста, най зголосять ся до відділу.—М. Адамчук, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. „Українська Січ", від. 188, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеть ся дня 10. серпня, в другу неділю по першім, о годині 2.30 пополудни, в гали Пахолка, 91 Кліперт Аве. Всї члени мають явити ся, бо будуть важні справи до полагодженя. Отож як зайде якась зміна в товаристві, щоби потім члени не нарікали на нїкого. — М. Чайковський, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Тов. ім. „Рогатинщина", від. 396, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся дня 9. серпня, о годині 7-мій вечером, під ч. 2430 Форб ул. Кождий член обовязаний прийти на сей мітінґ. Відтак відбудеть ся другий мітінґ в 8-мій годинї. Мітінґ буде загальний всїх Українців зі Сохо. Мітінґ відбудеть ся в тій справі, на яку цїль обернути ті гроші, які лишили ся з манїфестації. Котрий Українець не є членом У. Н. Союза, нехай вступить до нашого товариства і до У. Н. Союза. Прошу явити ся точно на означений час. — П. Береза, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. „Запорожська Січ", від. 75, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінґ відбудеть ся в неділю, 10. серпня б. р., точно о годині 2.30 пополудни, в гали парафіяльній під ч. 82 Сікат Аве. Обовязком кождого члена явити ся на сей мітінґ. Рівнож кождий член повинен привести на сей мітінґ нових членів, котрих будеть ся приймати до товариства без вступного, а до У. Н. Союза після статута. Тож, Товариші і Товаришки, хто з Вас ще не стоїть в жаднїй організації, нехай користає з нагоди. Прийдіть на сей мітінґ та забезпечте себе і свою родину на чорну і лиху годину, бо як будете відкладати, то буде потому пізно і самі на себе будете нарікати. Тож не відкладайте на далї, тільки зараз вступайте до нашої славної організації. Вступайте громадно, бо де злука там і сила. Просить ся, щоби кождий товариш заплатив свою вкладку, бо котрого товариша не буде і своєї вкладки не принесе, то буде суспендований. — А. Шельвах, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. Бр. св. Михаїла, від. 243, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що трикартальний мітінґ відбудеть ся дня 9. серпня в гали С. Креденса під ч. 12057 Галстед Стр. Мітінґ розпічнеть ся точно о годині 7.30 вечер. Кождий член має явити ся на той мітінґ і вирівнати свої залеглости. Котрий член довгує, а не прийде і не заплатить своєї належитости, то буде суспендований. Просить ся членів приходити скорше на мітінґ, на час, а не коло 10-тої години, а потім кричати, що довго мітінґ тягнеть ся, бо коли уряд приходить на свій час, то і ви, Братя, можете бути на означену годину. Хто ще не є в братстві і в У. Н. Союзі, то нехай прийде і впишеть ся, а ми приймемо його радо в члени, бо нам залежить на тім, аби наше братство зростало щораз сильнїйше і більше. — С. Микитюк, секр. фін.

ЛІТЕРАТУРНА ТВОРЧІСТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

ПОЕЗІЯ І ПОЕТ.

Слово „поезія" є грецького походженя і воно в українській мові означає: вірш, стих, пісня; штука писаня віршом; викликуване гарних образів відповідними словами; мрія.

Иншими словами: поезія — се зворушаюче представлене природи і житя красними словами при помочи уяви. Поезія належить до красних штук.

Всї елементи висшого типу поезії належать до загальної дефініції штуки. Найважнїйшими елементами є: зворушаюча сила, проникливість і мрія, а дальше обільна уява, натхнена й популярна мова та вимірена музика слів.

Поезія низшого типу може бути слабшого в однім з наведених висше елементів, а тодї вона належить до поетичної літератури.

„Поезія — каже І. Стедман — є ритмічна, мрійна мова, виражаюча винахід, смак, думку, терпінє та проникливість людської душі". Теодор Ватс-Донтон каже: „Поезія є повним і артистичним виразом людської думки при помочи зворушаючої й ритмічної мови". — „По довгих заходах я прийшов до переконаня, що поезія є суґестією (через уяву) шляхотних основ для шляхотних зворушень: любов, пошана, подив і радість" — каже Рускін.

Знова грецьке слово „поет" означає в нас того, хто пише вірші. Поет — се людина, обдарена проникливостію, уявою, чутєм, силою звучних виражень і артистичної конструкції.

„Поет — каже Рускін — се творець. Є він отже чоловіком, котрий складає річи разом, але не так, як годинникар сталь або швець шкіру. Поет у свою творчість вкладає житє. Його властива робота лежить у тім, що він збирає матеріял при помочи уяви, а в тім матеріялї є гармонія або повнота житя, і терпінє або зворушене житя".

Мімоза.

СКОРБНІ ПІСНІ.

З усїх сердешнїх почувань,
Всїх моїх мрій, з усїх бажань
І з щирого того коханя
І з жалю мойого й ридання,
Сьмієш ся, мила; —
Менї-ж не сила
Сьміять ся...

Бо моє серце розриваєсь,
Щемить і кровю заливаєсь
І годі біль мій поконати
І хочеть ся менї сконати.
Сьмієш ся, мила?
Менї не сила
Сьміятись...

Сьмій ся, кохане, тай не дуже...
Зрадливий сьміх твій, любко-друже,
Нужденна втїха з тої муки;
Прийдуть й до тебе днї розпуки;
Чи й тодї, мила,
Знайдеть ся сила
Сьміять ся?...

Колись і ти, кохана зірко,
Ридати-меш жалїбно, гірко,
Свій сьміх спімнеш немов отруту
І тяжку нести-меш покуту;
Чи й тодї, мила,
Ще буде сила
Сьміять ся?...

Колись пекучий жаль до краю
В моменти чорного одчаю
Поколе серце мов тернина,
А се болить, моя дитино;
Чи й тодї, мила,
Буде ще сила
Сьміять ся?

Згасли зорі
На мойому небозводї...
А демони йдуть безвпинно
В похороннім хороводї:
Серце вмерло...
Люто буря гуде-свище,
До небес несесь ридане;
(Ох, невтишнеє страждане).
Любов везуть на кладобище...
А Іронія сьмієть ся і регочесь,
А менї ще жити хочесь;
Та на віки серце вмерло
І кохане...

На коханя сьвіжім гробі
Пир справляють,
А демони на могилї
Реґочуть ся і гуляють:
Серце вмерло...
А між ними моя мила...
Танок, оргії, гулянє;
(Ох, невтишнеє страждане).
Моя мила веселить ся і співає,
А музика так скажено грає-грає,
А Іронія сьмієть ся і регочесь,
А менї вже жить не хочесь...
Тай на віщо? Серце вмерло
І кохане...

Ще вчера так ясно сонїнько сіяло,
Ще цвив огород моїх рож,
Ще вчера серденько моє не ридало,
А нинї? Все обман і лож!

Ще вчера тиснулись солодкі надії,
Тиснулись бе звпину в мій храм,
А нинї розбились в кусочки всї мрії,
А нинї лишив ся я сам.

Розвіялись з вітром, мов попіл по полї,
Листочки рожеві дрібні,
Юрбою йдуть в серце пекольнії болї
І піснї приводять сумні.

Ще вчера солодким, чарівним [похмілєм
Всьміхало ся щастє менї,
А нинї безглуздим, страшним [божевілєм
Здають ся всї будучі днї.

А нинї я бачу, що щастє й кохане
Се фата морґана, обман,
А нинї у груди жорстоке страждане
Шалїє немов ураган.

У серцї так пусто, так глухо, так [зимно,
Не зсунеть ся хрест з моїх плїч;
На місце коханя у серце безвпинно
Повзе мов змія вічна ніч...

Марко Скритий.

ТАК ЗРАННЯ.

Ще гірше очи плачуть,
Ще гірш тута збере,
Коли у снї Тебе побачу
І як спімну коли Тебе.

Так зраня сонечко сяло,
Так зраня цьвіти цвили;
Так зраня щастє витало,
Так зраня любились ми.

Так зраня... В хвилї важкій,
В хвилї розпуки і конаня
Я жажду бачив в груди Твоїй,
Жажду любови і коханя.

А бачучи се — я Тя кохав,
Я в тій любві бажав заснути!
Я, мов віщун, наперед знав,
Що колись тяжко буде забути.

І знав, що люди нас осудять
І прокленуть колись мене;
Та люди вічно, вічно блудять...
Колиж час правди вже прийде?...

І я тепер, мов пташка в полї,
Без крил... Та хочу ще коханя
З Тобою! Хочу щастя, долї —
Не хочу марно гинуть зраня.

Марко Скритий.

ДАЙ ОТРУТИ, ЩОБ ЗАБУТИ.

Тиждень тому минув нинї,
Як у темній пітьмі ночи
Іскрили ся наші очи...
Серед реготу природи
Ми прагнучо чарку пили,
Випивали аж до сили...
Тепер згадую ті хвилї...
В мене нема вже погоди...
Ти спокій у мене вкрала,
В серце повно смутку вляла,
Вляла чару з рожі й рути...
Тож люби до сонця склону
І пести мене до скону!
Або дай менї отрути,
Щоб тепер міг всьо забути...

ПОДЯКИ.

Я низше підписаний в імени моєї родини складаю сердечну подяку на першім місци Хвальному Головному Урядови У. Н. Союза, а відтак всїм чесним Членам нашої дорогої організації, У. Н. Союза, за виплачену менї суму з фонду убогих в квотї $100 за утрату правої ноги. Дорогі Братя і Сестри! Я не можу висловити почутя вдячности до нашого сказатиб дійсного батька, то є У. Н. Союза, котрий так точно і старанно дбає о свої дїти за так маленьку вкладку, бо член платить заледви 5 центів місячно на фонд убогих, а У. Н. Союз богато помагає своїм нещасним членам. Не один говорить, що асекураційна компанія, иноді жидівська або яка би там не була, може і нам ворожа, ліпше платить своїм членам, а я на такі поговірки нїколи не можу згодити ся, бо маю власне переконанє, тому я кличу і взиваю всїх наших дорогих родимців, котрі ще не належать до У. Н. Союза: Братя і Сестри! Вступайте в члени У. Н. Союза, бо се є найлучша організація в Америці, під котрої прапором знайдемо найліпший захист. Братя і Сестри і всї Родимцї! Хай Вас Бог хоронить від такого нещастя, яке мене навістило, але нещасте не ходить по лїсї, а по людях. Тому я ще раз взиваю всїх родимців: Вступайте в члени У. Н. Союза і забезпечуйте себе і свої родини, поки ще час, бо по смерти нема покаяня, лише покута. — Остаю з щирим поважанєм, **Емілїян Скородинський,** член 259 відділу У. Н. Союза, в Шікаго, Ілл.

Я низше підписаний складаю сердечну подяку Головному Урядови У. Н. Союза за скоре виплачене менї запомоги з причини мого калїцтва з фонду убогих в сумі $100. А до Вас, Братя і Сестри, кличу: Вступайте в члени У. Н. Союза, бо се є найсильнїйша українська організація в Америці, котра не однїй вдові і сироті обтерла сльози, і не одному помогла в нещастю. Бо У. Н. Союз — се наш батько, котрий нами опікуєть ся, тож дай, Боже, щоби наша організація зростала в члени, а Головним Урядникам щоби Бог допоміг в їх працї. — **Михайло Челак,** член відділу 29, в Рон, Па.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

ТОВАРИСТВО „ВІЛЬНІ КОЗАКИ", відділ 316 У. Н. Союза буде обходити

СЬВЯТО ЮВИЛЕЙНЕ

В СУБОТУ, 9. СЕРПНЯ 1919 Р.

в память заложеня тов. Вільні Козаки.

Се сьвято розпічне ся о 2-гій годині пополудни в суботу, дня 9. серпня на РЕМІНҐТОН ГАЛИ.

Програма буде оголошена на початку сего сьвята, а головно **КОНЦЕРТ** при участи **Української Банди „Бояна".**

ПО КОНЦЕРТІ ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ З ТАНЦЯМИ.

На сей Ювилейний День запрошуєть ся бр. св. Йосафата, від. 217; бр. св. О. Николая, від. 12 Провидінє; тов. Запорожська Січ, від. 2; тов. „Боян", тов Просьвітний Кружок і сестр. Пр. Богородиці, від. 36 У. Н. С.

Сестрицтва, Братства і Товариства просить ся виступити в парадних відзнаках. 92-93

Також просить ся всїх Українців місцевих прибути на сей великий день точно о 2-гій годині пополудни.

Наші декламації і співи будуть для всїх несподїванкою, а на бали будуть дорогі річи до виграня.

Приходіть всї як один а не пожалуєте. — За добру забаву ручить

КОМІТЕТ.

В українській фризієрні.

Приходить стригти ся до фризієрнї чоловік з розчіхраним волосєм.

— Сїдайте, будьте ласка, на се крісло — каже фризієр-Українець, і подає гостеви українську часопись.

— А менї нащо вашої ґазети? — питає відпекуючись чоловік.

— Читайте найновійші вісти з Галичини, а волосє дубом вам стане і менї буде лекше вас стригти...

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

„Літературна творчість американських Українців".

Під повисшим наголовком присьвячуємо в кождім вівтірковім числі спеціяльний кутик для тих американських Українців, котрі люблять писати вірші і оповіданя. Як вказує вже сам наголовок, сей кутик є присьвячений літературній творчости спеціяльно американських Українців. З огляду на те, що сей кутик має бути ґейби етноґрафічним збірником, ми будемо містити там також і слабші вірші та оповіданя. Дуже радо будемо містити також літературні критики.

Час від часу в тім кутику будемо поміщувати відповідні статі, які мають служити підставою для американсько-українських письменників і поетів у їх літературній творчости. В сім числі (на стороні 5-тій) є означене дефініції слів „поезія" і „поет". В слідуючім числі пояснить ся дефініцію слів „рим" і „ритм", а також подасть ся приміри віршів, в яких є рим і ритм, а в яких нема ритму або риму, або обох.

Читачів наших ми просимо надсилати нам, як і доси, власні вірші і оповіданя, котрі, коли будуть відповідні, будеть ся уміщувати в літературнім кутику. Також просимо надсилати нам критики на поміщений вже матеріял.

Американсько-Українське Бюро перенесло ся до власного льокалю.

Американсько-Українське Бюро (American-Ukrainian Exchange), яке донедавна містило ся під ч. 520 Іст 6-та улиця в Ню Йорку, перейшло на власність Українського Народного Комітету і перенесло ся вже до власного льокалю під ч. 30 East 7th Street, New York. Урядованє у власнім льокали почало ся минувшої суботи. Бюро пересилає листи і гроші до старого краю під повною ґарантією, що вони будуть доручені.

Хочуть усунути Муринів з армії.

Посол Каравей, демократ з Аркензо, вніс проєкт в парляменті, аби з сухопутної і морської армії Злучених Держав усунути всіх Муринів і на будуче не принимати їх до служби в американській армії. Тих, котрі тепер служать, маєть ся усунути зі служби протягом двох місяців від дня ухваленя і підписаня закона. Иншим проєктом того посла є заборонити Муринам в Колюмбійськім Окрузї женити ся з білими і білим женити ся з чорними.

Трафіки замкнені в неділю.

Перший раз в історії істнованя тютюнових склепів „Юнайтед Сіґар" вони були замкнені минувшої неділї. Заряд компанії постановив, що всі його склепи мають відтепер бути замкнені в неділю. Виїмок творять лише склепи в Коней Айленд і Атлантик Сіти, де трафікам приносить зиск лише неділя.

Збір бараболь.

Мимо того, що в сім році під управу бараболь приділено дуже мало землї, то збір сього продукту буде виносити найменьше 390,748.000 бушлів. Так обчисляє міністерство рільництва. Се є о 400,000.000 бушлів меньше ніж минувшого року. Причиною, що так мало буде бараболь сього року, є те, що фармери, заведені дуже низкими цінами минувшого року, не хотіли управляти богато бараболь. Тепер фунт бараболь коштує пересічно 5 центів. З огляду на малий збір, купці кажуть, що бараболї тепер дуже подорожіють.

Житє одного доляра.

Пересічно житє одного долярового банкнота триває не дуже довго, не більш одного року. По році ходу між людьми він такий витертий і драний, що мусить бути знищений і замінений новим. Виріб одного нового долярового банкнота коштує около один і одну трету цента; знищенє старого коштує пяту часть одного цента. Таким способом і доляри коштують гроші. в 1910 році придумано машину для чищеня і направи банкнотів, апарат похожий на той, що в пральни перуть ковнірці. Доляри кладуть ся в пральну машину і перуть ся окремим милом з поташу і оливи. Потім їх мочить ся в мішанині ґуми і ґалуну, сушить ся і прасуеть ся. Таким способом можна вичистити 10.000 банкнотів за десять мінут з коштом одного цента за десять нот. Воно дешевше ніж робити нові, одначе прати банкноти можна лише один раз і випрані не витримують так довго, як нові.

Біблійне товариство в Америці робить заходи, аби кождий готель тримав у себе на виднім місци біблію до читаня для гостий.

Проф. Кокрел, з Кольорадського університету, вислідив один рік комах, москітів, котрих предки вже жили 2,000.000 літ тому.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Великі виливи рік в Словаччині і на Мораві.

Великі виливи рік Ваґи і Морави нанесли страшну катастрофу для нової чесько-словацької републики. Вода знищила зелізничі шляхи і зелїзничі та дорожні мости. Много сіл пійшло з водою. Найбільша шкода є в засївах. Обчисляють, що через сї виливи двох рік Словаччина понесла 200,000.000 корон шкоди, а Моравія понад 400,000.000 корон. Зелїзниче полученє між сходом і Прагою перерване.

Вибори у Швеції.

При виборах до низшої палати шведського парляменту побідниками вийшли соціялісти, а побідженими консерватисти. На 150 послів низшої палати соціялісти будуть мати 18, лїберали 41, консерватисти 39, селяни 10, аґрарії 8, независимі соціялісти 4.

П о р і в н а в ш и теперішний склад парляменту з попередним, довідаємо ся про факт, що підчас останних виборів соціялісти здобули 29 місць, консерватисти стратили 47 місць, лїберали стратили 2 місця, селяни здобули 10 місць, аґрарії здобули 8 місць, независимі соціялісти здобули 2 місця.

Парлямент буде поділений на три бльоки: на соціялістів, лїбералів і консерватистів. Бльок соціялістичний буде мати 52 голоси, лїберальний 41, а консервативний 57, бо з консерватистами получили ся селяни й аґрарії. З огляду однак на факт, що більшість лїберальних голосів впаде підчас голосованя на сторону соціялістів, консерватисти побоюють ся, що вони стратять контролю в парляменті.

ВСЯЧИНА.

Перша нафта в Америці.

Перше жерело нафти в Злуч. Державах в і д к р и в шістьдесять літ тому, в 1859 році, зелїзничий кондуктор Дрей, коло Ойл, в Пенсильвенії. Дрейк вибрав ся був нарочно шукати нафти, але довгий час безуспішно пробував ґрунту в ріжних місцях. Так одної суботи вечером вивертів послідну, думав, яму і пійшов спати з думкою, що даремний труд і нїщо з того не вийде. Але в неділю рано вернув ся ще раз забрати свої інструменти і побачив, що яма заповнила ся нафтою. Його відкрите викликало в Пенсильванії „нафтову горячку", похожу на ту „золоту горячку", яка десять літ передтим кинула ся була в Каліфорнії. Скоро й великий капітал кинув ся бушувати; зроблено богато маєтків, богато страчено. „Нафтова горячка" повторяеть ся тепер в Тексас, з тою відміною, що в теперішних умовах вже не кождий має „ченс", а лише великі фінансові підприємства.

Угле в Злучених Державах.

Запас угля під землею чи то в земли Злучених Держав оцінюєть ся на 4,500.000,000.000 (чотири і пів трилїона) тон. То є така маса, що й уявити собі не можна. Як би те все угле добути з землї і зложити на одну купу, то висипалаб ся гора довга на 272 милї, широка на 10, а висока на 1 милю.

Німо-Франко-Англійці.

Англійські й американські жовніри, котрі стоять тепер залогою в окупованих німецьких землях, стрічають ся з Німцями і Французами та вчать ся від них по їхньому говорити. З огляду на се, вони так покрутили свою мову, що в однім реченю в розмові вони уживають і англійських і француських і німецьких слів. Ґазета „Field Service Bulletin" подає зразок листа одного американського жовніра і твердить, що він є вірним образом помішаня мов. Такі листи пишуть американські жовніри до редактора згаданої ґазети:

„Cher Bulletin. Es ist temps since I have vous ecrit parce qu'ich kann no longer parler ordinary Anglais, und I had peur that sie would nicht verstehe pas. Wir sind en Alsace, vous savez, und too many langues spoil the vocabulaire, nicht var? Die Leute par ici speak Allemand, les soldats talk French fluently, and wir, qui parle l'Anglaise, get all mixed up. The Deutscherishers talk Francaise and English un petit peu, the poilus sprichen Deutsch and English ein wenig. Darum wir parlent a little bit of tous les trois.

„This complicates la vie considerablement. Wenn you have auf ein Wirtschaft gegangen, la madame says, "Bonqour, monsieur, was wollen sie?" and quand vous avez finished, sie sagen, "Combien?" and she says, "Zwanzig sous." Avant de partir you say, "Gute nacht, madame," et elle respond, "Au revoir, mein herr," and quelque poilu calls out, "Good night—oh, yess." That machts es difficile.

"We have had kein lettres from home dejuis the armistice. Les Folks croyait that we were coming Heim tout de suite. And wir aussi, Aber nous were the bonnes poires encore. We would lieben d'etre mustered aus hier en France. Probablement we will to base camp alle, oder zum ein pare where we may have to arbeiten. That would be nicht gut, vous savez.

„Anyhow, notre division will be busted up bald. Und der armistice will be fini, Gott sie dankt. Wo wir will gehen, nous should worry."

ЧОМУ АНГЛІЙСЬКІ ДІВЧАТА НЕ ВИХОДЯТЬ ЗАМІЖ.

Число супружеств заключуваних в Англії зменьшуєть ся з року на рік, а Англійці запитують зажурені, чому треба приписати се затривожуюче явище. Е. Колькун, автор книжки п. н. „Завданя женщини", займаєть ся сим питанем в однім англійським тижневнику і то на підставі статистики з р. 1911. Після сеї статистики населенє Великої Британії становило в 1911 р. 12,946.000 мущин, а 14,575.000 женщин — то значить надвишка женщин виносила, 1,629.000. Таким чином припадало на 1.000 мущин 1.061 женщин. Вік, в котрім женщина має вигляди вийти заміж, то вік між 15 а 35 роком житя; і тут дасть ся ствердити на основі статистики, що надвишка женщин, які можуть в тім віці вийти заміж, виносила лише 7.000 супроти 39.000 в 1901 р. Зате надвишка незамужних женщин у відношеню до нежонатих мущин виносила понад чверть міліона на населенє 40-міліонове. Із всіх незамужних женщин 610.000 мало однак більше ніж 40 літ. Показуєть ся, що вигляди подружа для женщин у віці 15 до 35 року не є знов так лихі.

Длячого отже молоді англійські дівчата помимо того не виходять заміж? Велике число женщин у низших і середних клясах англійської людности не йде длятого заміж, що посьвячуєть ся якомусь званю. Коли такі женщини хотять вийти заміж, то мусять в многих випадках вирікати ся свого званя, котре приносить їм зовсім гарні доходи, а сього вони не хотять, бо мущини, котрі могли би з ними женити ся, по більшій части не були би всилі так їх одягати і живити, як се вони самі можуть робити. Молодці знають про се і отягають ся осьвідчуватись дівчині, котра вкоротці по медових тижнях сталась би невдоволеною, невирозумілою молодою жінкою. Ще гірше під тим оглядом у висших сферах людности. Молоді дівчата у віці відповіднім до супружества є переважно неспосібні до веденя господарства. Ідеали добрих господинь пійшли в забуте; дівчата є виховані надто запопадливими родичами в атмосфері збитку і добробуту та не привчені відмовляти собі чогонебудь. Не можна отже брати за зле молодим людам, коли вирікають ся зі своїми скромними доходами женити ся з дівчатами, котрі є призвичаєні до зовсім инших умов і вже по короткім часі тужили би до свобідного та безжурного житя в домі родичів.

Телефон до канцелярії Українського Народного Союза є Монтгомери 1838.